

men fremstillingen domineres af andres karakteristik af "Schiller-skolen".

Det er problematisk, at Sepstrup affærdiger medieimperialisme-teorier uden at inddrage medierelationerne mellem I-lande og U-lande. Medieimperialismeforklaringer er "skæve" og måske helt uegnede til at forstå medierelationerne mellem USA-Vesteuropa, men man kunne som udgangspunkt formode, at disse teorier bedre kunne kaste lys over medierelationer mellem I- og U-lande og i det mindste har haft en vis gyldighed til forståelse af historisk specifikke medieforhold under kolonialismen og af-kolonialiseringen (hvilket var det tidspunkt, de blev udviklet).

Transnationalization of Television in Western Europe giver anledning til kritisk revision af eksisterende "sikker" viden og lægger op til en ny mediepolitik og teoretisk debat.

Richard Collins: *Satellite Television in Western Europe*, Acamedia Research Monograph 1, 1990, London: John Libbey, 121 s.

Collins bog er på en gang en introduktion til emnet og en analyse af nogle økonomiske aspekter ved satellit-TV. I "grundbogs"-afsnittene introduceres forskellige satellit-typer og deres historie, herunder en række tekniske forhold, finansierings- og distributionsformer, internationale satellit-organisationer m.m. I et separat kapitel er der en oversigt over en lang række satellit-TV-stationer rettet mod Vesteuropa med angivelse af data som ejerforhold, programvirksomhed m.m. Omend disse faktuelle oplysninger forældes hurtigt, er det en ganske nyttig oversigt for dem, der ikke vil/skal følge med i ajourføringerne i *Cable & Satellite Europe* og tilsvarende magasiner.

I de mere analytiske afsnit behandler Collins især det økonomiske og teknologiske grundlag for satellit-TV's fremvækst og videre udvikling i Vest-

europa. Som sådan er hans analyse rettet mod de problemer, som branchen har med at gøre satellit-TV til en økonomisk rentabel forretning. Det betyder ikke, at han er ukritisk over for branchens synspunkter. Tværtimod går hans konklusion stik imod den sædvanlige branche-optimisme: "*Satellite television in Western Europe promised, or threatened, to deliver three things: more choice in programming to audiences, competition to established terrestrial broadcasters and an internationalisation of audience. The history of satellite television in Western Europe is one of failure to deliver such changes*" (p.105). De videre økonomiske fremtidsudsigter for satellit-TV ser lige så dårlige ud; satellit-TV er fanget i en økonomisk ond cirkel, hvor manglende overskud betyder dårlige programmer, der tiltrækker få seere; deraf følger få reklameindtægter, manglende overskud osv.

Collins peger på en række årsager til denne for branchen uheldige udvikling. I fremhævelsen af satellit-TV's rent tekniske evne til at nå et transnationalt publikum har man ikke taget højde for, at der hverken til annoncerne eller programmerne findes et egentligt transnationalt homogent publikum. Få varer markedsføres i hele Vesteuropa, hvorved gruppen af interesserede annoncører reduceres betydeligt. Dertil kommer, at firmaer ofte er interesserede i at markedsføre produkter forskelligt i de enkelte lande. Tilsvarende har de hidtidige erfaringer med programvirksomheden vist, at der ikke findes et pan-europæisk publikum og dertil hørende fælles-europæisk program-diæt. Specielt synes seerne at foretrække programmer på deres eget sprog, hvilket har ført til en regionalisering af satellit-TV efter sprogområder. Endvidere er satellit-TV fortsat en relativt dyr fornøjelse, der kræver investeringer i parabol, kableudvidelse, decoder m.m.

Set fra seerens synspunkt, eller rettere pengepung, betyder det, at forholdet mellem programudbud og pris ofte falder ud til fordel for TV fremført af traditionel vej, dvs. de nationale

public service kanaler og de talrige nye kommercielle stationer, som der også er "fundet" plads til i radiospektret. Collins påpeger, at man ikke kan tale om nogen ensartet europæisk situation hvad angår udbredelse og forbrug af satellit-TV. Tyskland synes at være en af satellit-TV's få stærke bastioner, men selv her er forbruget betydeligt mindre end for de traditionelle kanaler. Satellit-TV's problem er, at de "jord"-distribuerede kanaler, herunder de traditionelle public service kanaler har formået at forny sig og har ganske store og stabile indkomster fra både licens og reklame. De kan fortsat tiltrække et meget stort publikum, hvorfor de for annoncørerne er et langt mere interessant reklame-medium end satellit-TV konkurrencen. I håb om at de, der holder ud, vil blive forgyldt, puttes millioner af kroner i ikke-rentable selskaber. Collins bog giver snarere grund til at formode, at det er fallitten, der venter forude.

Bogens svaghed er dens uafklarede sigte; på den ene side grundbog, på den anden side forskning/analyse. På kun godt hundrede sider kan man ikke bedrive begge dele, hvorfor både grundbog og analyse er præget af mange udeladelser, selv hvis man accepterer dens ret snævre fokus på økonomiske og teknologiske aspekter. Således mangler en behandling af EF-direktivet om transnationalt TV set i forhold til satellit-TV's udvikling; udviklingen i PTT-administrationernes kontrol med satellit-TV og prispolitik; betydningen af digitalt TV (ikke mindst USA's arbejde med digitalt HDTV) for behovet for satellit-TV m.m. Alt for mange emner behandles overfladisk: DBS-teknologien førte til politisering af ITU - og så hastigt videre til næste emne. Fremstillingen er præget af den for emnet karakteristiske historieløshed. Udviklingen frem til begyndelsen af 1980'erne behandles i anekdotisk form på meget få sider, hvoraf man indirekte forstår, at intet interessant fandt sted før da; men allerede i 1982 dominerede Vesteuropa TV-trafikken på Intelsat-systemet¹, trods institutionelle forhindringer,

herunder ublu takster, for udnyttelse af satellit-teknologi til TV-formål. Baggrunden for dette tidlige europæiske engagement i satellit-TV får man ikke noget at vide om.

¹ Hultén, C. & Hultén, O. (1984) "Intelsat: The changing pattern of TV transmission", in *Intermedia*, vol. 13, no. 1.

Corner, J., Richardson, K., Fenton, N.: *Nuclear Reaction. Form and Response in Public Issue Television*, Acamedia Research Monograph 4, 1990, London: John Libbey, 112 s.

Hovedtrend'en inden for den kvalitative receptionsforskning bevæger sig mod mere etnografisk orienterede studier. Interessen for enkelte TV-programmers reception er vejet til fordel for en beskæftigelse med TV's betydning som interaktionsform og ressource i det sociale (mikro)univers. *Nuclear Reactions* kan ses som et korrektiv til denne udvikling, idet den forsøger at rekonstruere en analyse af forholdet mellem specifikke tekstets retoriske strategier og tematik og den mening, som seerne på baggrund heraf tilskriver teksten.

I konsekvens heraf vægter bogen både tekst- og receptionsanalyse og har helt bevidst valgt en mere "eksperimentel" model for receptionsanalysen, hvor forskellige mindre grupper af forskellig social og politisk herkomst (konservative/socialdemokrater, ansatte i atomindustrien/miljøgruppe, Rotary-medlemmer/arbejdsløse m.fl.) ser en række TV-programmer på video med efterfølgende delvist styrede gruppeinterviews. De undersøgte programmer behandler alle sikkerhedsproblematikken i den engelske civile atomindustri og består af to current affairs programmer fra BBC, en reklamefilm fra atomindustrien, samt en kritisk og formmæssigt mere eksperimentel film, der gør udstrakt brug af faktionselementer.